מה את/ה יודע/ת על אנשים חסרי בית בישראל?

מוגש כמידע לציבור מטעם הפורום לחסרי הבית

אדם לא נולד ברחוב.
מדיניות חברתית כלכלית ונסיבות חיים דוחפות אנשים למצוקה.
הנה כמה נקודות למחשבה:

חסרות בית היא בעיה חברתית.
כל אחד ואחת מאיתנו יכול להפוך חסר בית בנסיבות שקשה לצפות.
הבסיס לפתרון הבעיה טמון במימוש הזכות לדיור. מדינת ישראל אחראית לממש את הזכות לדיור של תושביה, והיא התחייבה לכך גם באמנות הבינלאומיות.

ההערכה היא כי בישראל ישנם בין 3,000 ל-30,000 אנשים חסרי בית. אין נתונים סטטיסטים מהימנים לגבי ההיקף הכולל של האוכלוסייה. מספרים כאלה הם עניין פוליטי ותלוי הגדרה.

"אנשים חסרי בית" מוגדרים על ידנו כמי שישנים עם שק שינה - או בלעדיו - ברחוב (לא בטיול או במחאה), אנשים במגורי חירום כגון בתי-מחסה לחסרי בית או למהגרים, אנשים המשוחררים ממוסדות (כגון בית חולים או בית סוהר) כשאין להם קורת גג לפנות אליה.

יש אנשים שהם על הסף, מודרים מדיור, למרות שיש להם קורת גג - אנשים שגרים בלית ברירה בבתים בהם נשקפת להם סכנה (למשל - מי שגרה בביתו של גבר המתעלל בה) או בתנאים מחפירים. אם המדינה אינה מתערבת בזמן הם עלולים להגיע לרחוב.

בשנת 2009 משרד הרווחה והשירותים החברתיים הכיר ו/או טיפל בכ-2,000 חסרי בית. בין חסרי הבית בישראל אפשר למצוא ילדים, צעירים, מבוגרים וזקנים, נשים וגברים, עולים, ותיקים ופליטים, מוסלמים, יהודים, נוצרים ואחרים.

חסרי בית שאינם עונים על ההגדרה המצומצמת של משרד הרווחה והשירותים החברתיים לא תמיד זכאים לסיוע כלשהו. למשל - יחידים ומשפחות חסרי בית, המתקשים בתשלום משכנתאות ומוצאים מביתם.

המדיניות כלפי אנשים חסרי בית במדינה היא חלקית בלבד. כך גם המענים. מטרות המדיניות כוללות מניעת מוות ברחוב, מיצוי זכויות ושיקום. במסגרת המדיניות ניתן לקבל סיוע בשכר דירה מטעם משרד הבינוי והשיכון. הוא ניתן לארבע שנים בלבד. גובה הסיוע מתחיל ב-1,170 ₪ לחודש ויורד ל-883 ₪. הסיוע מותנה באישור עובדת סוציאלית, ובהליך שיקומי. רק 356 אנשים קיבלו סיוע זה בשנת 2009.

כשאנשים הופכים לחסרי בית, הם בדרך כלל מודרים מהחברה; מוצאים ממנה. הם זקוקים להכלה - קבלה חזרה לזרועות החברה, לדיור ולתמיכה חברתית, כלכלית, רפואית ואחרת.

אנשים חסרי בית סובלים מסטיגמות חברתיות ולעיתים מגילויי אלימות ושנאה, ובמדינות שונות עולות מדי פעם יוזמות להצר את חירותם, לכפות עליהם פתרונות או להענישם. הוכח שיוזמות אלו אינן מצמצמות את תופעת חסרי הבית.

לטעמנו קיימות בעיות רבות בטיפול באנשים חסרי בית בישראל כגון בהגדרתם, בטיפול באוכלוסייה חלקית בלבד מתוך כלל אוכלוסיית חסרי הבית, במדידת היקף התופעה, במדיניות עצמה, ובמענים המוצעים.

הפורום לחסרי הבית מונה את עלם, האגודה לזכויות האזרח, צעירים וצעירות חסרי הבית ומומחים בתחום.

לפרטים:
שמוליק שיינטוך: shmulik@gmx.net
רלי קצב - עמותת עלם: rely@elem.org.il
האגודה לזכויות האזרח: gil@acri.org.il

ELEM | עלם
youth in distress העמותה לנוער במצבי סיכון (ע"ר)

האגודה לזכויות האזרח בישראל
جمعية حقوق المواطن في إسرائيل
The Association for Civil Rights in Israel

אנו קוראים לממשלה ליישם מדיניות חדשה כלפי חסרי הבית בישראל!